

Наше данашње „Сећање“ је прозно у свом првом делу: пред вас смо изнели једну причу из књиге „Нечујна звона – хришћанско наслеђе Космета“. Неколико дана пред изненадну смрт, Зоран Богавац (1947-2006), велико име српског новинарства, завршио је рукопис ове књиге. Књигу је објавила издавачка кућа „Принцип прес“ из Београда, Миша и Бане. Хвала им за то. На фотографијама је црква о којој се говори у тексту.

Зоран Богавац

НЕЧУЈНА ЗВОНА – ХРИШЋАНСКО НАСЛЕЂЕ КОСМЕТА

Храм у Бањи Рудничкој, метохијском селу тридесетак километара од Пећи у „србичком крају“, у селу кога помињу у својим повељама и краљ Урош Први и краљ Милутин, више не звони. Протовестијар Родоп, који је ту, у храму посвећеном Светом Николи, сахрањен почетком 15. века, цркви је поклонио два звона, лепо изливена, на једном је био лик Светог Николе, на другом Свете Богородице.

Арбанаси су срушили цркву Светог Николе у Бањи Рудничкој у 17. веку, Срби је обновили, Арбанаси је опет срушили у 20. веку, под фашистима. И затрпали камењем остатке иконостаса и плоче под којом је, у вечности, боравио раб божји Родоп – плоче са прелепим орнаментима, у камен, за вечност урезаним. Ових година, Срби су цркву обновили, Албанци су опет на њу насртали...Ових година, као и прошлих.

ТИХО ЗВОНЕ МЕТОХИЈСКА ЗВОНА

Пише: НСПМ

уторак, 02 април 2013 21:19

Једно звоно протовестијара Родопа, чува се у пећкој ризници – сељаци из Бање, почетком века открили су да је у близини цркве нешто закопано, откопали су „гроб звона“, њихови преци у земљу су звоно сакрили од оних који су над земљом дивљали.

И друго звоно протовестијара Родопа у земљи је било скривено. Чува се данас у Београду, у музеју, где је пренето из Студенице, крај Истока, из села које је у турским пописима забележено као „Студен, село са 18 кућа српских и два калуђера“.

На вису крај Студен-Студенице, лепом месту за цркву, одакле се види далеко, одакле се, кад избије ведрина, читава Метохија види, био је још у 13. веку подигнут манастир са храмом Богородице Хвостанске. Манастир је имао још једну мању цркву за коју је установљено да су је мајстори из Котора зидали у времена цара Душана.

Кад су археолози темеље храма откопавали, нашли су и неколико гробова. Једва видна слова сведочила су о велможама и епископима хвостанским, који овде нису почивали „у миру Божјем“: неки гробови нађени су празни, неке надгробне плоче у зидовима џамија у селима Врелу и Студеници.

(Баш као што у селу Скивјане, крај Ћаковице, на темељу негдање цркве стоји џамија, а у капију, на кули коју само сокак дели од џамије, узидан је комплетан црквени портал. И блиста бели мермер добродошлицом, док са спрата злокобно нишане црни отвори пушкарница, режећи на незнанца као пси).

ЛЕПЕТ АНЂЕОСКИХ КРИЛА

Пише: НСПМ

уторак, 02 април 2013 21:19

На вису, међу облацима, тамо где су некад чрнорисци Богу своје молитве узносили, Богородици нарочито усрдно, сада овце пасу. Трава је висока и бујна, многе су кости ове брегове нађубриле.

Тражећи оно што људи траже под земљом и оно што се обрасло заборавом траве, од векова може отети, неки чобанин случајно је пронашао друго Родопово звоно, оно са рељефом „Блажене међу женама“. У звону су била сложена три платна. Једно од њих, развијено, лепотом је обасјало чобане – био је то аер, „воздух“ осликан руком чувеног зографа Лонгина, 1597. „Воздух“ којим се у Светој литургији, над Светим Даровима призива лепет анђеоских крила, под земљом је сачуван, кад се чинило да ваздух над земљом постаје немогућ за дисање!

ТРУЛЕ ЛИ ЗВУЦИ ПОД ЗЕМЉОМ

Лепа су, баш су лепа та звона са подгорја метохијског. А какав им звук био – радосно висок и клитав, од оних што тишину лако пробија али се у њој брзо гаси, или стамен и дубок, од оних који се још дуго кожом чују, кад звуци замукну – то никад нећемо сазнати. Неће никад зазвонити Родопова звона.

Можда то није само зато што нема звона без звоника? Можда земља узме сахрањеном звону звук, на неки тајни начин, можда га упије, можда звуци под земљом труле? А можда су, са оне друге стране свега, тамо где је вечност и трајање, све време, вековима, звонила Родопова звона. Можда и данас звоне?

Слух смо за та метохијска звона изгубили.

А звона из Горе, крај Драгаша, са цркве на месту Рудине, могла су се чути и у Албанији, и чула су се чак и у Љуми. А данас? Ни звона, ни цркве.

Са Горе, вратићемо се Богородици Хвостанској – сва су запуштена црквишта тако болно иста. И тиха. Ту, испод црквишта Богородице Хвостанске, где су некад владике столовале (епископија Мала Студеница), на речици која тече крај села Бање Рудничке,

Пише: НСПМ

уторак, 02 април 2013 21:19

кроз србички крај, Срби су изградили двадесет, данас запустелих, воденица. Не мељу бањске поточаре, брашно су ветрови развејали, биволице жито изгазиле, не једу више Срби хлеб из Метохије!

Песма која следи и начин којим је представљена, готово да је природни продужетак прочитаног текста. Уосталом, сетићете се и сами.

Добрица Ерић

СВИ МОЈИ ПРЕЦИ

(НСПМ)